

HOWARD PHILLIPS LOVECRAFT

MITUL CTHULHU

EDIȚIE ÎNGRIJITĂ DE NICOLAE CONSTANTINESCU

TRADUCERE DE MIHAI C. NICULESCU

Dinasty Books Proeditură și Tipografie

<i>Culte lui Cthulhu – H.P. Lovecraft și tradiția ocultă.....</i>	<i>5</i>
Istoria și cronologia cărții <i>Necronomicon</i>	26
Cronologie.....	29
Dagon.....	30
Nyarlahothep	37
Orașul fără nume.....	42
Molosul	59
Yuletide	71
Culoarea căzută din cer	83
Chemarea lui Cthulhu	125
Oroarea din Dunwich.....	170
Cel care murmură în întuneric.....	231
Casa ciudată din ceață.....	322
Visele din casa vrăjitoarei.....	335
Munții demenței	387
Coșmarul din Innsmouth.....	536
În abisul timpului	627
Cel ce bântuie întunecimea	722
Hidoșenia din prag.....	757
Cazul Charles Dexter Ward	794

H.P. Lovecraft și tradiția ocultă

*Un somn într-o vecie e moarte amăgitoare,
Căci în ere ciudate și moartea-i muritoare.*
H.P. Lovecraft, *Orașul fără nume*, 1921

În anii 1920, o revistă americană de ficțiune fantastică și de groază, numită *Weird Tales* (*Povești ciudate*), a început să publice povestiri ale unui autor pe atunci necunoscut, numit H.P. Lovecraft. Cum contribuțiile sale la revistă au devenit mai regulate, povestirile au început să alcătuiască o mitologie consistentă intern și autoreferențială, creată din realizarea literară a viselor și impulsurilor intuitive ale autorului. Deși, la exterior, a îmbrățișat o viziune pe de-a-ntregul rațională și sceptică asupra universului, experiențele sale onirice i-au permis întrezăriri ale unor locuri și entități dincolo de lumea realității, iar în spatele prozei sale pompoase și adeseori excesive stau o viziune și o înțelegere a forțelor oculte care sunt direct relevante pentru tradiția magică.

Howard Phillips Lovecraft s-a născut la 20 august 1890, în Providence, Rhode Island, pe strada Angell la nr. 454, unde se afla casa bunicului din partea mamei, Whipple V. Phillips. Părinții, Winfield Scott Lovecraft și Sarah Susan Phillips, erau de origine engleză și, pe parcursul vieții sale, Lovecraft a rămas un anglofil fidel. Winfield Lovecraft, comis-voiajor, a petrecut mult timp departe de căminul familial și, ca urmare, a avut puțină

influență asupra tânărului Lovecraft. La trei ani după nașterea fiului său, a fost internat într-un spital psihiatric, unde a murit, în 1898, de paralizie generală progresivă, stadiul final al sifilisului. Astfel, Lovecraft și-a petrecut restul anilor săi formatori sub îndrumarea mamei și a două mătuși necăsătorite, care l-au ferit complet de rigurile și cerințele vieții de zi cu zi, chinuindu-l totodată din cauza presupusei sale urâtenii.

Lovecraft a început curând să arate semne că este „diferit”: putea să citească fluent la vârsta de patru ani și petrecea ore întregi în biblioteca vastă a bunicului, studiind volume de istorie și mitologie. De asemenea, bunicul i-a istorisit povești populare și mituri locale din care mai târziu se va inspira în evocările unor peisaje imaginare din Arkham, Dunwich și Innsmouth, New England.

Și-a început studiile la Hope High School, Providence, însă a fost autodidact în mare măsură, din cauza unei constituții șubrede, care a dus la lungi perioade de absență de la școală. Prefera compania adulților față de cea a altor copii, care nu-l plăceau din cauza firii sale delicate și a inteligenței precoc. În loc să se alăture jocurilor lor tinerțești, și-a dezvoltat prin scris propria lume interioară a imaginației și, la 15 ani a creat prima povestire de groază, *The Beast in the Cave* („Fiara din peșteră”). Până în 1914, trimisese mai multe articole la United Amateur Press Association și la ziarele locale, cu o tematică mergând de la astronomie și filosofie la povestiri timpurii despre ocultism și supranatural. Tot în această vreme, a început comunicarea epistolară care urma să devină una dintre principalele plăceri ale vieții sale. (La un moment dat,

Lovecraft avea peste o sută de corespondenți regulați și, în realitate, scrisorile rămase de la el îi depășesc considerabil opera de ficțiune – o estimare situează numărul total de scrisori scrise de Lovecraft la peste 100 000.)

Totuși, Lovecraft s-a gândit serios să scrie în mod temeinic abia din 1917. Familia fusese silită să părăsească locuința din strada Angell din cauza dificultăților financiare și Lovecraft a descoperit curând că nu era capabil să-și câștige traiul. (Într-adevăr, urma să-și petreacă o bună parte a vieții într-o stare de privațiuni financiare și semifoamete, supraviețuind și cu numai 15 dolari pe săptămână.) Starea mentală și fizică a mamei sale s-a înrăutățit rapid, iar, în 1919, ea s-a internat la spitalul Butler, unde a murit în mai 1921, după o lungă suferință.

Povestirea scurtă *Dagon*, scrisă de Lovecraft în 1917, a fost publicată de revista *Weird Tales* în octombrie 1923, anul apariției revistei. În același an, a făcut prima călătorie la New York pentru a-l vizita pe poetul Samuel Loveman și, de asemenea, pentru a se întâlni cu Sonia H. Greene, altă membră a Amateur Press Association. Lovecraft corespundea cu Sonia, o femeie cu câțiva ani mai în vârstă decât el, din 1921, și lucrase de asemenea la revizuirile unora dintre scrierile ei. În urma întâlnirii lor, prietenia dintre ei a devenit și mai trainică și la 3 martie 1924 s-au căsătorit. Totuși, această nouă viață s-a dovedit a fi prea mult pentru Lovecraft și s-au despărțit după numai doi ani. Lovecraft a găsit metropola New York de nesuportat, iar sentimentele sale de repulsie pentru oraș au fost sursa de inspirație pentru povestirea *The Horror at Red Hook* („Oroarea de la Red Hook”). După desfacerea căsniciei, Lovecraft s-a întors în Providence, unde a trăit aproape

Respect p ca un pustnic în casa mătușii sale încă în viață, Anne Phillips Gamwell. Cu excepția unor expediții de cercetare în anticariate din diverse părți ale țării (incluzând vizite la Boston, Quebec, New Orleans și Philadelphia) și a unor scurte călătorii pentru examinarea unor situri istorice din New England (cum ar fi megaliții preistorice de la Shutesbury, Massachusetts), avea să rămână în Providence tot restul vieții sale.

După întoarcerea în orașul natal, Lovecraft s-a concentrat exclusiv asupra scrisului, lucrând în timpul nopții și dormind ziua, cu obloanele închise. Pornind în lungi hoinăreli nocturne, vizita scenele copilăriei sale unde își compusese primele povestiri și care îl fascinau profund, nostalgic pe scriitorul adult. Iarna, depășea arareori granițele casei, din cauza unei groaze patologice de temperaturile sub 20°C. O anecdotă spune că s-a aventurat odată afară când temperatura citită era de 0°C, și a leșinat imediat, având nevoie de resuscitare medicală. A arătat o aversiune pronunțată față de mare, suferea de dureri de cap cumplite și din punct de vedere fizic prezenta semne de subnutriție.

A fost de asemenea subiectul unor vise deosebit de vii și de lucide, suferind de coșmaruri, de fapt, în jumătate dintre nopțile vieții sale. În copilărie fusese vizitat în vis de creaturi pe care le numise „Sfrijiiții Nopții”. Aceste năluci fără chip cu aripi de liliac îl duceau către scene bizare pe culmi montane înalte, ascuțite – peisaj arhetipal care își va găsi expresia, în ficțiunea sa, ca „abominabilul platou Leng”. În timpul unor asemenea experiențe nocturne au luat naștere multe dintre cele mai puternice imagini ale sale – adeseori transferate pe hârtie într-o manieră efectiv

identică cu cea a „scrierii automate”, așa cum a fost cazul transcrierii poemului său în proză *Nyarlathotep*. Într-o scrisoare către Reinhardt Kleiner, datată 4 decembrie 1921, mărturisea:

„*Nyarlathotep* este un coșmar, o adevărată fantasmă a mea, cu primul paragraf scris *înainte de a mă trezi pe deplin*. Mă simțisem execrabil, trecuseră săptămâni întregi fără să scap de durerea de cap și de amețeală, iar multă vreme trei ore fuseseră limita mea maximă de lucrat încontinuu... Bolilor mele statornice li s-a adăugat o tulburare oculară neobișnuită care m-a împiedicat să citesc tipăriturile mărunte – o bizară încordare a nervilor și a mușchilor care m-a cam speriat în săptămânile cât a persistat. În mijlocul acestei întunecimi a venit coșmarul coșmarurilor – cel mai realist și îngrozitor pe care l-am trăit de la vârsta de 10 ani încoace –, a cărui completă hidoșenie și înspăimântătoare apăsare nu le-am putut oglindi decât vag în scrierile mele fantastice...

Când am fost tras în abis, am scos un țipăt răsunător... iar imaginea a dispărut. Resimțeam o durere cumplită – cu zvâcnituri în frunte și țiuituri în urechi –, dar am avut doar un impuls automat, să *scriu* și să păstrez atmosfera incomparabilei spaime; și, până să bag de seamă, aprinsesem lumina și mâzgăleam cu disperare. Despre ce scriam aveam prea puțin habar, iar după o vreme m-am oprit și mi-am băgat capul sub apă. Când m-am trezit pe deplin, mi-am amintit toate incidentele, dar pierdusem insuportabilul sfredel al fricii, senzația efectivă a prezenței necunoscutului hidos. Uitându-mă la ceea ce scrisesem, am fost uimit de coerența textului. E vorba

despre primul paragraf al manuscrisului anexat, doar trei cuvinte fiind schimbate”.¹

Lovecraft este un caz deosebit de interesant de transmitere a „cunoașterii oculte” prin intermediul visului, întrucât a fost unul dintre puținii autori care au scris de fapt despre supranatural fără să creadă conștient în materialul pe care îl scria. Din contră, a negat cu violență posibilitatea existenței fenomenelor oculte, deși era dornic de a le folosi manifestarea ca pe un instrument ficțional. Totuși, această negare intelectuală, exprimată în scrisorile sale și în conversații cu prieteni, este contrazisă de siguranța subiectivă cu care a scris despre asemenea chestiuni, așa cum se observă în opera lui de ficțiune, indicând o dihotomie dinamică între aspectele raționale și intuitive ale psihologiei sale.

Odată cu povestirile ulterioare, a început să apară și un model subiacent în opera lui Lovecraft. În tema centrală din *The Call of Cthulhu* („Chemarea lui Cthulhu”), scrisă în 1926, acest model este clar dezvăluit. Subiectul povestirii este sugestia că, în anumite momente, când conjuncțiile astrelor adoptă aspectul corect, anumite forțe întunecate îi pot influența pe indivizii sensibili, inducându-le viziuni ale „Marilor Străbuni”, entități de origine extraterestră asemănătoare zeilor. Aceste entități există în altă dimensiune sau la un nivel vibrațional diferit și pot intra în acest univers numai prin anumite „ferestre” sau porți psihice, concept fundamental pentru multe tradiții oculte. Cthulhu este Marele Preot al Străbunilor, îngropat

1 H.P. Lovecraft, scrisoarea nr. 94, în *Selected Letters*, vol. I, Arkham House, 1965.

în orașul scufundat R'lyeh, unde așteaptă vremea întoarcerii lor. Este descris ca un antropoid cu aripi și cu tentacule și talie imensă, alcătuit dintr-o substanță semi-vâscoasă care se recombina după aparenta sa distrugere la sfârșitul poveștii. Narațiunea oferă de asemenea dovezi extrase din diverse surse arheologice și mitologice cu privire la existența persistentă a unui cult dedicat întoarcerii strămoșilor, exponenții săi fiind de la locuitori ai Polineziei până la *angakok* (șamanii) din Groenlanda și practicanți ai cultului voodoo din sudul Statelor Unite ale Americii.

Lovecraft oferă și o scurtă descriere a lumii după revenirea Marilor Străbuni:

„Acest timp va fi ușor de recunoscut, căci oamenii vor fi atunci asemenea Marilor Străbuni, liberi și sălbatici, dincolo de bine și de rău, debarasați de legi și de morală, dedându-se unei orgii vesele de asasinate, urlete și desfrăuri. Atunci, Străbunii, eliberați, îi vor învăța noi moduri de a striga, de a ucide, de a se distra și de a se bucura de existența lor, și tot Pământul se va mistui într-un holocaust de extaz și libertate.”¹

Există o similaritate evidentă între acest pasaj și învățăturile multor societăți secrete reale din trecut, printre care cea Asasinii, a Gnosticiei și a Cavaleriei Templieri, dar în special cu „Legea de la Thelema”, așa cum a fost ea expusă de contemporanul lui Lovecraft, Aleister Crowley. Distincția principală este una de interpretare

1 H.P. Lovecraft „Chemarea lui Cthulhu”, în *The Dunwich Horror and Others*, Arkham House, 1963.

morală – în vreme ce Lovecraft își considera vechii zei drept esențialmente răi, Crowley vedea reîntoarcerea unor asemenea zeități atavice ca fiind în deplin acord cu „progresul eonilor”.

După *Chemarea lui Cthulhu*, Lovecraft a scris o serie de douăsprezece sau mai multe povestiri interdependente care conțin nucleul central al mitologiei ce mai târziu a devenit cunoscută ca „Mitologia Cthulhu”. În aceste povestiri, descrie diferite ritualuri – supraviețuind pe pământ de pe vremea domniei primordiale a Străbunilor și păstrate, în vremuri mai recente, în grimoare ezoterice precum *Necronomicon* –, prin care ar putea fi realizată evocarea zeilor nepământeni. În *Cazul Charles Dexter Ward*, sugerează că înseși rădăcinile artei magice stau în venerarea ritualică a acestor ființe transdimensionale, atribuind o sursă comună și unificatoare numeroaselor și diverselor filoane de credință ocultă. De-a lungul secolelor, aceste ceremonii au fost observate și greșit interpretate în termeni de magie neagră și de venerare a diavolului.

Un aspect de notat este că Lovecraft nu a folosit niciodată efectiv termenii „Mitologia Cthulhu”, care au fost introduși după moartea lui de August Derleth, protejatul lui. Cthulhu este numai una dintre zeitățile unui panteon care îi include pe Yog-Sothoth, Azathoth, Nyarlathotep și Shub-Niggurath, printre alții. Manifestările acestor ființe variază de la povestire la povestire – uneori ele sunt descrise ca pur supranaturale, în vreme ce alteori apar ca extraterestre, cu existență fizică foarte concretă – și, câteodată, la o zeitate anume se poate face referire în ambele moduri în cadrul aceluiași text. Comparându-se referirile

la fiecare dintre aceste zeități din povestirile „Mitologiei”, este posibil să se reconstruiască interrelația dintre ele în termenii unei ierarhii și să se examineze corespondențele dintre panteonul imaginar al lui Lovecraft și cele din sistemele religioase și mitologice preexistente.

În esență, zeii din „Mitologia Cthulhu” formează două grupuri, Marii Străbuni și Zeii Premergători, deși, dintre cei din urmă, numai Nodens este menționat nominal. Între Haosul Fundamental și Lumea Fizică stau Yog-Sothoth și Azathoth, care își împart dominația asupra zeităților mai mici, a raselor preumane și a omenirii.

Yog-Sothoth este manifestarea exterioară a Haosului Primar, poarta prin care trebuie să intre cei de afară. În *The Dunwich Horror* („Oroarea din Dunwich”), Lovecraft scrie:

„Străbunii au fost, Străbunii sunt și vor fi. Nu în spațiile pe care le cunoaștem, ci *între* ele. Se deplasează senini și primordiali, fără dimensiuni și invizibili ochilor noștri. Yog-Sothoth cunoaște poarta. Yog-Sothoth este poarta. Yog-Sothoth este cheia și paznicul porții. Trecutul, prezentul, viitorul, toate sunt una în Yog-Sothoth. El știe unde au forțat trecerea pe vremuri Străbunii și unde o vor forța din nou.”¹

Ordinul său de existență este similar concep-
tului universului așa cum este expus în misticismul hindus și oriental: o ființă și un sine nelimitate de tipul

1 H.P. Lovecraft, „The Dunwich Horror”, în *The Dunwich Horror and Others*.

Toate-în-Unul și Unul-în-Toate. Ca atare, lui Yog-Sothoth nu îi poate fi atribuită o formă fizică anume, deși în *Oroarea din Dunwich* progenitura împerecherii sale cu Lavinia Whateley este comparată cu o caracatiță, un miriapod ori un păianjen. Formula de evocare a lui Yog-Sothoth este dată în *Cazul Charles Dexter Ward*, unde face parte din lucrările necromantice ale vrăjitorului Joseph Curwen.

Ocultistul britanic Kenneth Grant l-a descris pe Yog-Sothoth ca întrupând „blasfemia supremă și fundamentală în forma Eonului (*yog* sau *yuga*) lui Set (Sothoth = Set + Thoth)”¹. În *Copacul Vieții* din Kabală, Yog-Sothoth poate fi atribuit lui Da'ath, cel de-al unsprezecilea (sau „non”) sefirot, unde identificarea este cu Choronzon, Paznicul Abisului, pe care Crowley l-a numit „prima și cea mai mortală dintre puterile răului” și al cărui număr este 333, acela al Haosului și Risipirii.

Elemental, Yog-Sothoth poate fi considerat manifestarea pozitivă a Focului; magic, este atribuit Spiritului activ, locul său cardinal fiind sudul imediat.

Domină universul Azathoth,

„nerodul zeu orb... Stăpânul Tuturor Lucrurilor, încercuit de hoarda lui de dansatori fără minte și amorfi și adormit de sunetul subțire și monoton al unui flaut demonic ținut de labe anonime”²

În vreme ce Yog-Sothoth cuprinde întinderea infinității, Azathoth reprezintă principiul opus, întrucât el guvernează

1 Kenneth Grant, *Outside the Circles of Time*, Muller, 1980, pag. 296.

2 H.P. Lovecraft, „The Haunter of the Dark”, în *The Dunwich Horror and Others*.

în inima Haosului, punctul central al unui univers străbătut de influența lui Yog-Sothoth. Relația lor ar putea fi definită ca reconcilierea expansiunii infinite și a contracției infinite. În termeni fizici, Azathoth se manifestă ca vastă energie distructivă inerentă în particula atomică, dezlănțuită prin intermediul fuziunii nucleare. El este antiteza creației, aspectul fundamental negativ al Focului Elemental. Din punct de vedere magic, este atribuit Spiritului pasiv.

Subordonat „zeului nerod” este un grup denumit „Zei Ceilalți”, dansatorii amorfi care îl întovărășesc pe Azathoth la tronul Haosului. Sufletul și mesagerul lor este Nyarlathotep, „Haosul Târâtor”, care mediază între Străbuni și urmașii lor umani. Avatarul său se manifestă ca o persoană îmbrăcată în negru, cu pielea neagră ca funinginea, dar cu trăsături cauziene. În această formă este recognoscibil ca „Omul negru al sabatului vrăjitoarelor”, o încarnare asociată în mod obișnuit cu Satana. Este zugrăvit în opusculele despre vrăjitorie din secolul al XVII-lea ca o creatură cu pielea de abanos, roba lungă și neagră a unui preot și pălăria conică – descriere confirmată de mărturiile unor persoane atât din Europa, cât și din ținutul de baștină al lui Lovecraft, New England.

Aspectul fizic al lui Nyarlathotep se aseamănă destul de izbitor și cu cel al entității astrale Aiwaz, care i-a transmis lui Aleister Crowley textul cunoscut drept *Cartea Legii* la Cairo, în 1904, inaugurând astfel prezentul Eon al lui Horus. Crowley îl descrie pe Aiwaz astfel:

„Un om înalt și oacheș de peste treizeci de ani, cu chipul unui rege sălbatic și cu ochii ascunși, ca nu cumva privirea lui să distrugă ce a văzut”.